

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quale sit testimonium operum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

ἡμεῖς οὐκ ἐστὶν ὁ, non egere alio exhortatore. Hoc ergo modo precepto non egebat, sed cum patris voluntatem quā ipse ut homo obligabatur videret, statim idem, quod pater voluit: libere etiam actu reflexo voluit. Et hom. 68, in eo est, ut ostendat, eum non ita mandatum accepisse, ut ante nescierit, postea cognouerit, quem profanum vocat sermonem, illo enim Ariani utebantur. & homil. 75. iterum humano more loqui dicit: cum ait, se patris praecepta facere: ὁ γὰρ δὴ πῶς ὁ νόμος ἐστὶν ὁ πᾶς ἐντολὰς ἐμελλε καί ποτε δα. non enim legislatorem sub lege esse oportuit. Nec enim ut Deus praeceptum accepit, nec ut homo sub Dei lege esse eum inconveniens fuit. Legem igitur implevit, obediens usque ad mortem, sed legem non habuit cogentem, docentem, & qua egeret.

VERSUS 22.

Facta sunt autem Encenia in Ierosolymis: & hiems erat. Et ambulabat Iesus in templo, in porticu Salomonis.

QVÆSTIO I.

Quæ encenia, quæque porticus Salomonis?

§.1. Syrus appellat festum dedicationis **חג החדשה** ghishda dechudata. Alii renouata, alii renouationem appellant. hoc est enim ἐξκαίνισις, enceniare. Ridicula deriuatio allata est à Carrensi. Ternæ fuerunt templi dedicationes, tempore Salomonis, Zorobabelis, Maccabeorum. de postrema agitur. 1. Macc. 4. 45. describitur. Et incidit illis consilium bonum, ut destruerent illud: ne forte illis esset in opprobrium, quia contaminauerunt illud gentes, & demoliti sunt illud, &c. Euv. 59. Et statuit Iudas & fratres eius, & universa Ecclesia Israel, ut agatur dies dedicationis altaris, in temporibus suis ab anno in annum, per dies octo, à 25. die mensis Casleu.

Magna solennitate agebatur. Thalmudici in tractatu de ritibus seruandis in diebus sortium, & dedicationis.

§.2. Machabæam esse dedicationem liquet: nam sola illa hyeme facta est, mense Kasleu, qui Nouembri & Decembri nostro responderet: & quia factum est die 25. mensis illud, sequitur nostro Decembri contigisse. Porticum Salomonis ita vocatam aiunt, quod secundi templi porticus ad similitudinem primi templi facta fuerit: & nomen vetus retinuerit. Verior est eorum sententia, qui mansisse porticum Salomonis arbitrantur. Ioseph. aduersus Apionem 4. porticus numerat. l. 2. [Quatuor porticus habuit in circuitu, ita & harum singulae propriam secundum legem habuere custodiam. In exteriorem itaque ingredi licentia fuit omnibus, etiam alienigenis. Mulieres tantummodo menstruatae transire prohibebantur. In secundam vero porticum cuncti Iudæi ingrediebantur, eorumque coniuges, cum essent ab omni pollutione mundæ. In tertiam masculi Iudæorum, mundi & purificati. In quartam a sacerdotibus stolis induti sacerdotalibus, in adiutum soli principes sacerdotum stola propria amicti.] Salomonis porticum putat Baron. de qua l. 6. c. 6. [Duplices porticus omnes, quas columnæ sustentabant, quinque & vicinis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant, quorum naturalis magnificentia, quodque ligno interrasilerant, apteque coherebant, operæ precium spectatibus exhibebant. Nulloque aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabantur. Latæ autem triginta cubitos erant, omnisque gyrus earum, mensura sex stadiorum cum Antonia concludebatur.]

Firmum fuit opus illud, nec dubito quin templum propriè dictum eiusdem firmitatis fuerit; & tamen refectione eguisse satis constat. Quod si muri integri manserunt, tecta tamen cedrina exulta satis constat.

VERSUS 24.

Circumdederunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei. Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palam.

QVÆSTIO I.

Cur Christum Iudæi circumdant?

§.1. Desideria & vota quibus ad Messiam aspirēt, palam ostendant, cum ergo in porticu versaretur, ita cingunt, ut euadere non posset, quin responsum daret, si a Messiam se profiteretur. iustam sibi causam lauiendi, velut in perduellē oblatum ita indicabant. Animam nostram tollis, inquit, Syrus **בשרי** indicat, desideria differri, suspendi, anima .n. pro voto ac desiderio accipitur. Deut. 24. Iere. 22. Pl. 25. Ezech. 16. Pl. 104. Audire igitur expectare se Messiam simulant, modo palam ac libere id ipse profiteatur, ἐν παρρησίᾳ, Syrus **באורח** Galath. aperte. Magna erat eo tempore Messie expectatio, non pietate, sed odio Monarchiæ Romanæ. Alioqui etiam Iudæi suos quotidie spe Messie consolabantur, & eius desiderium excitate conabantur. Quin ipsum quoque desiderium suum appellabant. Semper enim ab hostibus se adiutorio venturi Messie protegendo docebantur, in expositione. Cantici Canticorum, c. 4. vbi dicitur: Mille clypei pendunt ex ea, vel **עליו** super eum. Hunc in modum exponitur: ut dicant omnia sua in Messia desideria acquiescere, omnia ab eo expectari.

Cum igitur omnes, & per omnes generationes salutem ab eo expectarent, adeo toti se clypeis muniendos per Messiam confiderent, apertam confessionem ab eo poscunt.

VERSUS 25.

Respondit eis Iesus, Loquor vobis: & non creditis: opera quæ ego facio in nomine patris mei, hæc testimonium prohibent de me.

QVÆSTIO I.

Quale sit testimonium operum?

§.1. Non admiranda duntaxat opera facit, sed in nomine patris sui facit, patris potentia, & auctoritate usus, quæ eadem est etiam filii, atque ut se filium esse demonstrat. Christus autem aduersus omnes calumnias inimicorum, opera sua obicit, quorum nullum malum. omnia vero diuinam in ipso virtutem testabantur. Miracula enim necessaria esse doctrinæ probandæ fatetur hoc loco Caluinus pag. 129: [Postea de operibus loquitur, ut duplicis contumaciæ illos conuincat: nam præter doctrinam luculentam habebant in miraculis testimonium, nisi Deo fuissent ingrati. Bis ergo repetit non credere, ut coarguat ipsos sponte surdos esse ad doctrinam, cæcos ad opera, quod signum est extemæ ac desperatæ malitiae.] Agnoscit ergo miracula & necessaria & sufficientia ad doctrinam.

Et Tertull. l. 2. aduersus Marcion. c. 5. Dei præscientiam, & potentiam ex operibus demonstrari docet. Nec immorabor huic articulo, præeunte definitione etiam ipsius

ipſius Chriſti. Ex operib. incundæ probationes. Ope-
ra docet, vtrunq; offendere docet, potetiam & boni-
tatem creatoris. Chriſtus etiam ſibi non creditis operi-
bus, inquit, credite. At illi nec Chriſto nec operib. cre-
debant, & πειθευτε, alii codices: & μη δελητε πειθευειν,
non vultis credere. Nos eodem iure in ſectarios vtritur,
fides orthodoxa tam multis, tam magnis eſt firmata
miraculis; eorum perfidia ne vnicum quidem teſti-
monium accepit, ſi nobis non credunt, operibus
credant. Hoc nos illis, illi nobis dicere non poſ-
ſunt. Nec enim illis credimus, antiqua & Patribus
credita improbantibus, nec operibus credimus, quæ
mira non ſunt, nec magna, ſed admirabiliter mala.
Summam in illis admirationem habent, pertinacia
& cæcitas.

Hæretici
cur non
credamus?

VERSUS 26 27.

*Sed vos non creditis, quia non eſtis
ex ouibus meis. Oves meæ vocem
meam audiunt, & ego cognosco eas,
& ſequuntur me.*

QVÆSTIO I.

Quæ oues hoc loco nominentur?

§. 1. **O**ves vocat eos, qui ſequuntur acceptam iam
gratiā, quique ad vitam æternam ſunt præde-
ſtinati. Iudæi oblata etiam primam gratiam repel-
lebant, vt proſus ſe non eſſe ex ouibus demonſtra-
rent. Calui etiam hic virum ſuum ſpargit: Cum ait eos,
quos Dominus non reſpicit, auerſos penitus manere neceſſe eſt.
At ſi qui tales ſunt, quos auerſos manere neceſſe eſt,
non ſunt illi liberi, nec peccant in eo quod vitare
non poſſunt: nec enim eſt in eorum potestate, vt eos
Deus reſpiciat. Quia vero non reſpicit, neceſſita-
tem imponit, vt auerſi mancant, vt ſentit Caluius,
Verum Deus bonus, & diues in omnes, gratiam om-
nibus & ſingulis ſufficientem offert, quā liberè con-
temptā manent auerſi homines. Hanc toties præſen-
tem ſenſere Iudæi, & reſpuerunt, hanc recipiendo
oues facti ſunt, quicunq; Chriſtum ſequuntur, & vo-
cem eius audiunt. Itaq; in Deum incredulitatis cau-
ſam reiicere poſſunt ſi verum eſt, quod Pateus contra
Bellarminum diſputat, non poſſe eos credere. Si
enim non poſſunt, quæ eſt iuſtitia, ſi Deus exigit,
quod ſcit eos facere non poſſe, cum ipſe dare nolit,
id quo poſſent? aut quomodo ideo puniuntur vt rei,
cum neceſſitas à Deo à latrā cœgerit in tenebris re-
manere, omnem illis lucem denegando? At ſponte
nolunt credere? Verum eſt quidem; ſponte eos nolle:
ſed non poſſunt niſi nolle. Illud nolle neceſſitas
dura impoſuit, quæ negauit poſſe velle, negauit poſ-
ſe non nolle. Itaq; illud nolle miſeros facit non cri-
minofos. Imo illud ſpontaneum eſt neceſſarium Cal-
uino.

Calui, ne-
ceſſitate pec-
care docet.

Libertas nō
tollitur re-
probis.

§. 2. Oves Chriſti vocem audiunt, dum miniſtros
ab eo miſſos audiunt, alienos fugiunt, nouatores de-
teſtantur. Audiunt inquam docentes, pauci enim in
tantā ſunt multitudine, qui legere ſcripturas poſſunt,
qui in linguis primogeniis volumina viderint pau-
ciſſimi.

Parum abſuit, quin hoc ipſo teſtimonio oues à
Chriſto audiendo aduerſarii abduxerint. Nam inde
conficere conantur: Chriſtianos omnes de doctrinā
poſſe iudicare & debere. Sibrandus: [Qui audiunt
vocem Domini, vt eam norunt, alienorum autem vo-
cem neq; audiunt, neq; norunt: item, qui ſequuntur
Domini vocem, alienorum vero vocem non ſequun-

tur, ſed fugiunt, illi poſſunt iudicare de doctrina, imo
iudicant de doctrina.]

Et Lutherus contra regem Angliæ. [De doctrinā
cognoscere & iudicare pertinet ad omnes, & ſingulos
Chriſtianos, & ita pertinet, vt anathema ſit, qui hoc
ius vno pilo læſerit. Chriſtus enim ipſe hoc ius ſtatuit
inuictis, & variis ſententiis, Matt. 7. Attendite à falſis
Prophetis, qui veniunt ad vos, in veſtimentis ouium.
Hoc verbū certe dicit ad populū aduerſus doctores;
& mandat eis, vt falſa dogmata eorum vitent. At quo-
modo vitare poſſunt, niſi cognoscant? quomodo co-
gnoscere niſi ius habeant iudicandi? Nunc, non ſo-
lum ius, ſed præceptum iudicandi ſtatuit, vt hæc ſola
authoritas ſatis eſſe queat aduerſus omnium Ponti-
ficum, omnium Patrum, omnium Conciliorum, oīum
ſcolarum ſententias; quæ ius iudicandi & decernendi
ſuis Episcopis & miniſtris tribuerunt, & impiè, & ſa-
crilegè populo, id eſt, Eccleſiæ reginæ rapuerunt. Stat
enim Chriſtus dicens: Attendite à falſis Prophetis.
Huic ſubſcribunt ferme omnes omnium Prophetarum
ſyllabæ.]

Reſpondent ad hæc tam ſurioſa poſteriores mode-
rati. Nam Hunni⁹ negat eo teſtimonium hoc à ſuis
proferri, vt probet priuatum ſpiritum reuelantem, ſed
vt demonſtrent Chriſtianos non debere contentos
eſſe Carbonaria Pontificiorum fide. At nihil obſtat
carbonaria fides, qualem nos deſcribimus, non quæ
nobis hoſtes aſſingunt. Iunius Caluiniſanus argumen-
tum illud ait eſſe Anabapriſt⁹ cum: Oves meæ vocem
audiunt, non ergo præceptore egent. Et ſane id conſequitur:
ſi vnusquiſq; Chriſtianus iudicare debet de religione.
Reſpondet igitur doctiſſ. Grefſer. deſenſione l. 1. c. 1.
T. 1 pag. 1419 [Reſpondeo ad maiorem: tales iudi-
dicare, & iudicare poſſe de doctrina & voce paſtorū
ſaltem generatim: quatenus certo apud ſe ſtatuit, om-
ne illud quod Catholica Eccleſia credendum propo-
nit, veritati conſonum eſſe: & quidquid huic ad-
uerſatur, id pariter veritati repugnare. Ex quo iudi-
cio fit, vt poſtea vocem Chriſti per legitimi paſtoris os
ſonantem ſanctæ ac reuerentè audiant: lupi vero au-
res diligenter occultant. Neq; ad hoc, vt paſtoris vo-
cem audiant: & alienum repudient, neceſſarium eſt
aliud iudicium: quam illud generale: quo quis iudi-
cat nihil eſſe amplectendum, quod Catholica Eccleſia
decretis contrarium ſit: Hoc ipſo enim quod quis hac
perſuaſione inbutus eſt, nunquam aſſenſum præcipi-
tabit: ſed ſi quæ exiſtat quæſtio ſupra intell⁹ gentiam
ſuam, ad paſtores Eccleſiæ conſugiet: & quid factū ſit
opus diligenter exquiret. Neq; nos vnquam aut nega-
uimus, aut negamus priuatos, vt fidem vel acceptent,
vel retineant, iudicio egere: imo egent, ſed non alio,
quam illo generali: quod quis in omni, quam vel am-
plectitur, vel repudiat, elicit: Quis enim Chriſtiana
fidei nomen daret, ſi eam veram eſſe non iudicaret?
Quis in ea perſeueraret, niſi eam vero conformem eſ-
ſe, & ſimili iudicio decernere? ſed aliud eſt hoc gene-
rale & in omni negotio viſitatum & uſurpatum iudi-
cium: aliud iudicium illud publicū ex officio, & cum
auctoritate iudicandi & definiendi de doctrina eius-
que veritate, & ſententiam ſuam iudiciariam inter
controuerſantes & litigantes interponendi. Quod
ſolum iudicium priuatis abiudicamus: Et Nouatores
hoc & prius illud imperitè confundunt, neque, vt de-
berent, diſcriminant. Hinc in tota illa materia tene-
bræ illæ denſiſſimæ; non niſi diſtinctionis luce diſpel-
lendæ. Ex quibus habet etiam Hunnius reſponſum
ad nugæ & calumnias, quas circa hoc teſtimonium
vberim⁹ fluctuunt.

§. 3. Nec modo Catholici ita reſpondent, verū
etiam ſectarii, ſi à ſcitis olim receptis nolint recedere,
aliter reſpondere non poſſunt. Sola ſcriptura ſe nri
aunt,

Omne ius
dicit de re-
ligione a-
pud hære-
ticon.

Chriſtus
Dicit.

Qui non
habet caput.